

Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği

-Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme-

Ayhan ÖZDİL

ESki
Yeni
YAYINLARI

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1415

Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 259

Kitap Adı: Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği -Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme-

Book Title: Semantics of the Language of Postmodern Philosophy -An Examination on the Sample of Derrida-

ISBN: 978-625-6781-71-9

DOI: <https://doi.org/10.70458/fcr.9786256781719>

Yazar | Author: Ayhan ÖZDİL

orcid.org/0000-0002-8663-3575

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 339

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR - Zeynep Eriş Akınar

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HPCF | Postmodern Felsefe | Postmodern Philosophy

BISAC: PHI004000 | Dil Felsefesi | Philosophy / Language

THEMA: QDTN | Postmodern Felsefe | Postmodern Philosophy

LC: B2430.D484 | Derrida ve Felsefesi | Derrida and his philosophy

Atf Bilgisi | Cite as: Özdil, Ayhan. *Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği -Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme-* – Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği

-Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme-

Ayhan ÖZDİL

Ankara 2024

Yazar Hakkında | About the Author

Ayhan ÖZDİL

11 Kasım 1987 tarihinde Almanya'nın Nordrhein-Westfalen eyaletine bağlı olan Bad Oeynhausen şehrinde doğdu. 2002 yılında, Lüleburgaz Emrullah Efendi İlköğretim Okulu'ndan; 2005'te ise Lüleburgaz Lisesi'nden mezun oldu. 2006 yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde başladığı lisans öğrenimini 2010'da tamamladı. 2011 yılında da Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalında lisansüstü öğrenimine başladı ve *Sapir-Whorf Hipotezinde Dil ve Düşünce İlişkisi* adlı çalışmasıyla 2015'te yüksek lisans derecesi almaya hak kazandı. 2017 yılında ise Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalında doktora programına kabul edildi ve hazırlamış olduğu *Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği: Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme* başlıklı teziyle 2024'te doktor ünvanını aldı. Özdil, felsefi bağlamda dil sorunuyla özel olarak ilgilenmektedir.

Ayhan ÖZDİL

Was born on 11 November 1987 in Bad Oeynhausen in the German state of Nordrhein-Westfalen. He graduated from Lüleburgaz Emrullah Efendi Primary School in 2002 and from Lüleburgaz High School in 2005. In 2006, he started his undergraduate education at Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Teaching and completed his undergraduate education in 2010. In 2011, he started his graduate education at Kırklareli University, Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and became entitled to receive a master's degree with his study titled "The Relation between Language and Thought in Sapir-Whorf Hypothesis" in 2015. In 2017, he was accepted to the doctoral program at Kırklareli University, Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and received the title of Ph.D. with his thesis titled "Semantics of the Language of Postmodern Philosophy: An Examination on the Sample of Derrida" in 2024. Özdil is particularly interested in the problem of language in a philosophical context.

Kitap Hakkında

Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği

-Derrida Örneği Üzerinden Bir İnceleme-

Yaklaşık iki asır önce gün yüzüne çıkmaya başlayan ve o çağa dek geçerliğini korumuş olan düşünme alışkanlıklarını peyderpey fesheden radikal gelişmeler, bu zamana tarihlenen postmodern felsefenin ürünü olarak beliren tamamlanmamış nesnelere, kavramsız ve tutarsız fikirler ile belirsiz ve manasız ifadeleri hem idrak hem tahlil hem de tabir etmeyi sağlayabilecek yeni bir yaklaşımın geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Varlık-düşünce-dil arasında cereyan eden ilişkilerin hitabete olan yansımalarını ele alıp bahis konusu soruna bir çözüm arayan bu çalışma, Derrida'nın différance hareketine dayanan yapıçözüm yöntemiyle ortaya koyduğu eserlerinden yola çıkarak postmodern felsefenin esasını ve söylemini belirleyen hususları açıklamaya yönelik bir bakış açısı meydana getirmeyi amaçlamaktadır. Ne var ki bunu başarabilmek, öncelikle geleneksel ve modern düşünceye temel oluşturmuş olan paradigmaları çöküşe sürükleyen meseleleri ayrıntılı şekilde analiz etmeyi gerektirir. Dolayısıyla karşılaştırmalı yordam eşliğinde hazırlanmış olan bu metin, bir felsefi söylem çözümlemesi niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Postmodern Felsefe; Derrida; Différance; Yapıçözüm; Felsefi Söylem Çözümlemesi

About the Book

Semantics of the Language of Postmodern Philosophy

-An Examination on the Sample of Derrida-

Radical developments that began to emerge about two centuries ago and abolished gradually the habits of thinking that had prevailed up to that time necessitated the improvement of a new approach that would enable both the comprehension, analyzation and expression of incomplete objects, conceptless and incoherent ideas, ambiguous and senseless statements that appear as the product of the postmodern philosophy which is dated to this time. This study, which discusses the reflections of the relations between being-thought-language on rhetoric and thus seeks a solution to the aforementioned problem, has aimed to create a perspective to explain the issues that determine the essence and the discourse of postmodern philosophy by using Derrida's works as a foundation which were produced with the procedure of déconstruction that is based on the play of différance. Nonetheless, to be able to achieve this goal requires initially a detailed analysis of the matters that led to the collapse of the paradigms that had formed the basis of traditional and modern thought. Therefore, this text, which has been prepared by following comparative method, is a philosophical discourse analysis.

Key Words: Postmodern Philosophy; Derrida; Différance; Déconstruction; Philosophical Discourse Analysis

*Doktora tezi olarak hazırlanmış olan bu çalışmayı,
sevgili annem Ayşe Özdil ile
babam Mazlum Özdil'e ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
ŞEKİLLER	14
KISALTMALAR	15
SEMBOLLER	16
GİRİŞ	17

BİRİNCİ BÖLÜM

GELENEKSEL FELSEFE DİLİNİN SEMANTIĞI	21
1.1. Eski Çağ Felsefe Dilinin Semantiği	21
1.1.1. Helen Felsefi Semantiğinin Dayanak Noktası: Varlık- Düşünce-Dil Özdeşliği	22
1.1.2. Varlık-Düşünce-Dil İlişkinin Kozmolojik Gereçleri ---	29
1.1.3. Akıl ile Dil Özdeşliği ve Bunun Dil İncelemelerine Yansımaları	48
1.1.4. Lisanın Unsurları Arasındaki Sıradüzenini Oluşturan Ontolojik Temeller Bakımından Felsefe Dilinin Semantiği	51
1.1.5. Ontoloji-Mantık-Dilbilgisi İlişkisi	53
1.1.6. Helen Felsefi Semantiğinde Anlam ile Kavram	57
1.1.7. Dizim (<i>Syntax</i>) Türleri	61
1.1.7.1. Dilbilgisel Dizim (İfadenin Sözdizimi) ile Mantıksal Dizim (Düşüncenin Kavramdizimi) Arasındaki Fark	62
1.1.7.2. Mantıksal Dizim: Düşüncenin Kavramdizimi	63
1.1.7.2.1. Kategoriler Teorisi, Kategorik Yükleme ve Manalı-Manasız İfadelerin Ayrımı	64
1.1.7.2.2. Tümler Teorisi, Tümel Yükleme ve Tanım	67
1.1.7.3. Matematiksel Dizim	83
1.1.8. Döngüsellik Dayanan Kavramdiziminin Ontolojik İlkeleri ve Çıkarımın Döngüsel Doğası	89
1.1.9. Felsefe Dili Açısından Edatlar ile Bağlaçlar	95
1.1.10. Metasemantik Bir İlke Olarak Tamamlanmışlık	101
1.1.11. Kavramdiziminin İrrasyonel Amacı	107
1.1.12. Hitabet Teorisi: Üçleme ve Tamamlanmışlık	109
1.2. Orta Çağ Felsefe Dilinin Semantiği	111

1.2.1. Varlık-Düşünce-Dil İlişkisi: Bilkuvvelik, Çelişiklik, Manasızlık -----	112
1.2.2. Teolojik Felsefe Anlayışının Doğuşu: Skolastisizmin Metafizik Kökenleri ve Dil Sorununun Temellendirilmesi-----	118
1.2.3. Bâtnilik: Kabalacı Semantik Yaklaşım -----	122
1.2.4. Hitabet Anlayışı: Üçleme ve Teslis -----	126
1.2.5. Tümeleler Sorunu-----	130
1.2.5.1. Gerçekçilik-----	133
1.2.5.2. Adcılık -----	139
1.2.5.3. Kavramcılık-----	142

İKİNCİ BÖLÜM

MODERN FELSEFE DİLİNİN SEMANTİĞİ -----	149
2.1. Gökbilimine Dayanan Devingen Varlık Anlayışı ve Anlam-Mana Ayrımının Gerekçlendirilmesi -----	149
2.2. Salt Akıl ile Düşünce İlişkisi: Felsefi Söylemin Epistemolojik Temelleri -----	159
2.3. Tümeleler Teorisi: İdeal Kavramların Akılyürütmedeki İşlevi -	180
2.4. Felsefe Dilinin Dizim (<i>Syntax</i>) İlkeleri -----	187
2.4.1. Düşüncenin Kavramdizimi: Kategoriler Teorisi ile Tanım Yöntemine Yönelik Eleştiriler ve Bunların Yerine Önerilen Aksiyomatik Yöntemin Felsefe Diline Etkisi-----	187
2.4.2. Matematiksel Dizim: Eşitlik-Eşitsizlik Bağntısının Belirlediği Nicel Felsefe Dili -----	196
2.5. Tamamlanmışlık, Doğrusallık ve Biçimsellik: De Spinoza Örneği-----	203
2.6. Semiyoloji-Matematik-Mantık İlişkisi: Evrensel Nitelikte Yapay Bir Felsefe-Bilim Diline Doğru -----	206
2.7. İnsan-Makine-Dil İlişkisi: Dil Felsefesinin Doğuşu -----	212
2.8. Fikirlerin Bileşimini Tayin Eden İlkeler -----	218

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

POSTMODERN FELSEFE DİLİNİN SEMANTİĞİ -----	227
3.1. Varlık-Düşünce-Dil İlişkisi-----	227
3.2. Ötegerçeklik (<i>Metareality</i>) Olarak Hiçliğin Felsefede Geçerlilik Kazanması ve Çokseçenekli Düşünmeye Dayalı Paradoksal İfadelerin Meşrulaşması-----	242

3.3. Akıl ile Duygu İlişkisi-----	250
3.3.1. Kavramlı Anlamlar ile Kavramsız Anlamlar Ayrımı ----	251
3.3.2. Psikanalitik Yaklaşımın Semiyolojik Sonuçları-----	258
3.4. Yapıçözümcü Felsefenin Gelişimi -----	264
3.5. Derrida Düşüncesinde Anlam Sorunu-----	267
3.6. Derrida'nın Söylem Tarzını Belirleyen Hususlar: Tamamlanmamışlık, Merkezsizlik, Kararsızlık -----	274
3.7. Différance Hareketi Bağlamında Derrida'nın Felsefe Dili ----	291
SONUÇ -----	305
KAYNAKÇA -----	317
DİZİN -----	337

ÖN SÖZ

Bilimlerin 19. yüzyılda elde ettiği devrim niteliğindeki bulgular, geleneksel ve modern düşünceye temel teşkil etmiş olan paradigmaların sorgulanmasına yol açarak felsefede ciddi bir dönüşümün yaşanmasına ortam hazırlamıştır. Eski Çağ'dan beri süregelen felsefi birikimin topyekûn gözden geçirilmesini zorunlu kılan bu gelişmeler; yalnızca varlık, bilgi ve yöntem değil, aynı zamanda dil ve hitabet anlayışında da köklü değişimlerin gerçekleşmesine sebep olmuştur. Nitekim ele alınan varlıkların alt ve üst sınırlarına analitik açıdan tam olarak temas edilememesi; bir yandan tamamlanmamış nesne ontolojisine, diğer yandan da bu anlayışın ürünü olan kavramsız ve tutarsız düşünceleri gösteren belirsiz ve manasız ifadelerle meşruiyet kazandırmıştır. Dolayısıyla 19. asırla birlikte etkisini hissettirmeye başlayan postmodern felsefeyi, geleneksel veya modern dönemde ortaya çıkmış olan analitik yaklaşımlar vasıtasıyla açıklamaya çalışmak, ne yazık ki beyhude bir çaba olmaktan öteye gidememektedir. Dahası geleneksel veya modern düşünceyi anlayıp anlatmaya vesile olan yöntemler, postmodern düşünceye tatbik edildiğinde akamete uğramakta, hatta tamamen işlevsizleşmektedir. Zira postmodern felsefenin künhüne vâkıf olabilmek; bilkuvve varlıkların, çelişik düşüncelerin ve paradoksal ifadelerin içyüzünü idrak etmeyi gerektirir. Hiç şüphesiz bu da alışıl gelmiş çözümlenme yöntemlerini bir kenara bırakıp çağın ihtiyaçlarına uygun yepyeni usullerin geliştirilmesine bağlıdır.

Hakeza postmodern düşüncenin en önemli isimlerinden biri olarak görülen Jacques Derrida'nın (1930-2004) *différance* hareketine dayanan yapıçözüm (*déconstruction*) yöntemiyle geliştirdiği felsefe anlayışı ile bu anlayışın ürünü olan söylem biçimini la-yıkıyla idrak edebilmek de çeşitli bilim dallarının araştırma sahasına giren çok geniş bir konu evrenini disiplinlerarası

(*interdisciplinary*) bir yaklaşımla incelemeyi zorunlu hâle getirmektedir. Çünkü büyük bir titizlikle oldukça ayrıntılı çözümler gerçekleştiren Derrida; *différance* hareketine dayalı bir aklyürütme tarzına sahip olması, düşüncelerini oluşturan ıstılahların (*terms*) gerek kendi içinde gerekse de birbiriyle karmaşık bir anlam örgüsü meydana getirmesi, yapıtlarının analitik açıdan son derece teferruatlı bir görünüm sergilemesi ve yer yer çelişik fikirleri yansıtan paradoksal ifadelerin biçimlendirdiği çatışık (*antagonistic*) bir üslup kullanmayı yeğlemesi gibi sebeplerden dolayı anlaşılması begayet zor olan bir filozoftur.

Batı düşüncesi üzerine bir doktora tezi olarak hazırlanmış olan bu çalışma, ekseriyetle Derrida'nın eserlerinden hareketle postmodern felsefe dilinin özelliklerini açıklama amacı gütmektedir. Bir yandan postmodern felsefenin diğer yandan da Derrida'nın dilini belirleyen hususları yorumlamaya odaklanan çalışmamız, söz konusu dilin teşekkülünde rol oynayan ontolojik, epistemolojik ve semiyolojik gelişmeleri mercek altına alarak onu etraflıca kavramaya yardımcı olabilecek bir bakış açısı sunma niyetindedir. Varlık-düşünce-dil kavramları arasında ilişki kurarak felsefi anlamda bir söylem çözümlemesi ortaya koymayı hedefleyen çalışmamızın, Türkçe felsefe yazınında (*literature*) var olan önemli bir boşluğu doldurup bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara kılavuzluk edeceğini düşünüyoruz. Çalışmamızda postmodern dönemin yanı sıra bu dönemi açıkça izah edebilmek adına geleneksel ile modern döneme de yer verdiğimiz ve çeşitli disiplinler arasında bağlantılar kurmaya özen gösterdiğimiz için karşılaştırmalı bir yöntem izlemeyi yeğledik.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yalnızca tez izleme komitesinde görev almakla kalmayıp ayrıca bana fazladan zaman ayırarak yapıtlarının yetkinleşmesine yardım eden ve göstermiş oldukları teveccühle beni cesaretlendiren değerli hocalarım Prof. Dr. Ahmet Dağ ile Doç. Dr. Ertuğrul Karakuş'a şükran borçluyum. Bununla birlikte tezimin vücut bulmasında en büyük pay,

sayın danışman hocam Prof. Dr. Sadık Türker'e aittir. Gerek yayımladığı eserler ve yürüttüğü dersler sayesinde felsefe alanında geniş çaplı bir birikim kazanmamı sağladığı, gerek bu çalışmanın konu, kapsam ve amacını belirleyip hedefe uygun şekilde hazırlanmasına katkıda bulunduğu, gerekse de yüksek lisansa başladığım 2011 yılından itibaren önerileriyle akademik gelişimime daima ışık tutup beni yönlendirdiği için kendisine müteşekkir olduğumu burada bir kez daha ifade etmek isterim.

En önemlisi de şu ki hayatımın her aşamasında beni hem maddi hem de manevi açıdan koşulsuzca desteklemiş ve bugünlere gelebilmem adına hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış olan sevgili annem Ayşe Özdil ile babam Mazlum Özdil'e minnettarım. Zira onların himayesi olmadan bu tez çalışmasını asla tamamlayamazdım. Ayrıca doktora öğrenciliğim boyunca bana her daim umut aşılayarak güç vermiş olan kıymetli yârenim Cansu Gürdal'a da göstermiş olduğu özveriden dolayı canıgönülden teşekkür ederim.

Ayhan ÖZDİL
Temmuz 2024
Lüleburgaz/Kırklareli

ŞEKİLLER

Şekil 1: 10 Sayısının Tetraktik Gösterimi-----	33
Şekil 2: Tümelde Üye ile Vasıf İlişkisi-----	68
Şekil 3: Kaplam Bakımından Cevher ile Tümel İlişkisi -----	70
Şekil 4: Kıyasta Çıkarımı Mümkün Kılan Kavram Dizisinin Döngüsel Yapısı -----	93
Şekil 5: Kesinlik Açısından Bilgi Türleri Arasındaki Sıradüzeni -----	164

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
çev.	: Çevirmen
d.	: Doğum tarihi
ed.	: Editör
MÖ	: Milattan önce
MS	: Milattan sonra
ö.	: Ölüm tarihi
S.	: Sayı
ss.	: Bölümün sayfa aralığı
<i>TLP</i>	: <i>Tractatus Logico-Philosophicus</i>
vb.	: Ve benzeri

SEMBOLLER

+	: Toplama, Artı
-	: Çıkarma, Eksi
:	: Bölme, Oran
::	: Orantı
=	: Eşittir
≠	: Eşit değildir
<	: Küçüktür
>	: Büyüktür
⊂	: Sağdaki terim soldaki terimi içerir
^	: Ve
∨	: Veya
~	: Değil
S	: Konu
P	: Yüklem
M	: Orta terim

GİRİŞ

Felsefe tarihini meydana getiren her bir dönemin kendine özgü varlık, düşünce ve dil anlayışı olmuş; bu üç kavram arasında kurulan ilişkiler, felsefi söylemin teşekkülünde büyük rol oynamıştır. Çünkü filozofların varlık tasavvurunu belirleyen hususlar, onların yalnızca düşünme usulünü değil, aynı zamanda dili kullanma şeklini, yani üslubunu da önemli ölçüde tayin etmiştir. Dolayısıyla herhangi bir filozofun söylem biçimini çözümleyerek onun hem nasıl muhakeme yürüttüğünü hem de evreni nasıl tanıma ettiğini saptamak mümkündür. Bu da demektir ki filozofların hem varlık telakkisini hem düşünme alışkanlıklarını hem de yazma edimi esnasında gerçekleşen tavır alma biçimini yansıtan söylem tarzını etraflıca tahlil etmek; bir yandan açıkça dile getirilmemiş olan düşünceleri saptamaya, diğer yandan da doğru ve geçerli çıkarımlarda bulunup metinleri derinlemesine kavramaya zemin hazırlamaktadır. O nedenle bu çalışmamızda, her bir dönem özelinde varlıkların evrendeki, düşüncelerin akıldaki ve ifadelerin dildeki düzeni arasında nasıl bir ilişki kurulduğunu açıklayarak filozoflar tarafından kaleme alınmış metinlerin hitabet bakımından sahip olduğu özellikleri ontolojik, epistemolojik ve semiyolojik dayanaklarıyla birlikte ortaya koymayı amaçladık. Başka bir deyişle, ontolojik araştırmalara dayandırdığımız epistemolojik verilerden hareketle, eldeki tüm bulguları bütünler nitelikte olabilecek semiyolojik ve retorik sonuçlara ulaşmayı hedefledik. Nitekim çalışma boyunca serimlediğimiz üzere incelemeye tabi tutulan nesnelere bilfiil veya bilmüve, devingen veya durağan, sınırlı veya sınırsız, tamamlanmış veya tamamlanmamış olmasına nazaran bu nesnelere tekabül eden fikirler de kavramlı veya kavramsız, belirli veya belirsiz, ikiseçenekli veya çokseçenekli, tutarlı veya çelişik, kavram veya yargıyı önceleyen düşüncelerden oluşmakta, bu fikirleri göstermek için başvurulan

sözler de yine duruma göre anlamlı veya anlamsız sözcükler ile manalı veya manasız cümlelerden müteşekkil sarıh veya müphem ifadelerden meydana gelmektedir.

Bir yandan geleneksel, modern ve postmodern felsefe dillerini belirleyen hususları araştırmaya, diğer yandan da Derrida'nın felsefe diline hâkim olan anlatım özelliklerini açıklamaya odaklanan bu çalışmamız; felsefi anlamda kapsamlı bir söylem çözümlemesi gerçekleştirme niyetindedir. İmdi yukarıda belirtmiş olduğumuz amaçlar doğrultusunda bu çalışmamız, giriş kısmını izleyen üç bölüm ile bir sonuçtan oluşmaktadır. 'Geleneksel Felsefe Dilinin Semantiği' başlıklı birinci bölüm, iki ana alt başlığa ayrılmıştır. 'Eski Çağ Felsefe Dilinin Semantiği' adını taşıyan ilk ana alt başlıkta, çağın felsefe anlayışının ürünü olan kategoriler ve tümeller teorisi ile bunlara binaen şekillenen tanım yöntemini irdeleyip tamamlanmışlık, döngüsellik ve üçlemecilik gibi temel kavramlar ekseninde gelişen hitabetin başat özelliklerini ortaya koyduk. 'Orta Çağ Felsefe Dilinin Semantiği' adını taşıyan diğer ana alt başlıkta ise teolojik yaklaşımın tayin etmiş olduğu skolastik düşünce tarzı ile bâtunilik esasına dayalı olarak inkişaf eden kabalacılığın üzerinde durduk ve bu hususların gerek tümeller sorunu bağlamında ele alınan dil olgusuna gerekse de teslis inancına yaslanan söylem biçimine olan yansımalarını sergiledik. 'Modern Felsefe Dilinin Semantiği' başlıklı ikinci bölümde, klasik mantığın yerine ikame edilen matematiğin etkisiyle nicelleşen ve salt aklın ürünü olan aksiyomatik yöntem etkisiyle de biçimselleşen dilin yapısını inceleyip doğrusal aklyürütmelere dayalı olarak şekillenen hitabet anlayışını ele aldık. 'Postmodern Felsefe Dilinin Semantiği' başlıklı üçüncü bölümde, 19. yüzyıla kadar çoğu filozof tarafından benimsenmiş olan varlık-düşünce-dil bakışımının sorgulanmasına yol açan nedenler ile varlığın yanı sıra hiçliğin, aklın yanı sıra duyguların, tutarlı düşüncelerin yanı sıra çelişik düşüncelerin, manalı ifadelerin yanı sıra manasız ifadelerin meşrulaşp felsefenin konusu hâline gelmesiyle birlikte onto-

loji, epistemoloji, semiyoloji gibi disiplinlerde yaşanan dönüşümleri açıkladık ve différance hareketine dayanan yapıçözüm yöntemiyle kendine özgü bir felsefe yapma tarzı geliştiren Derrida'nın anlam sorununa olan yaklaşımını araştırıp tamamlanmışlık, merkezsizlik, kararsızlık gibi hususlar çerçevesinde neşvünema bulan üslubunun sahip olduğu özellikleri teşrih ettik. Sonuç kısmında ise çalışma boyunca elde etmiş olduğumuz bulguları özetleyip değerlendirerek metni neticeye bağladık.

Bu çalışmamızda geleneksel ve modern döneme geniş bir yer ayrılmasının nedeni; ele alınan meseleleri tarihsel kökenleriyle beraber etraflıca sunmak, konunun hem ana hem de özel hatlarını veren ayrıntılı bir yol haritası belirlemek, geçmişten güç alarak geleceğe yönelik isabetli çıkarımlarda bulunabilmeyi sağlamak ve böylece metnin odak noktası olan üçüncü bölümde gerek postmodern dönemin gerekse de Derrida'nın felsefe diliyle ilgili ileri sürmek istediğimiz görüşlerin kolayca idrak edilebilmesine vesile olmaktır. Zira hem 19 ve 20. yüzyıl biliminde meydana gelen devrim niteliğindeki gelişmeler eşliğinde yepyeni bir yaklaşım sunmaya çalışan postmodern düşünürleri hem de felsefeye çağlar boyunca nüfuz etmiş olan tutarsızlıkların sökümlüyle uğraşan Derrida'yı anlayabilmek; felsefenin yalnızca bugünü değil, aynı zamanda geçmişi hakkında da derin bir birikime sahip olmayı gerektirir. Dolayısıyla çalışmamızda yer alan bölümleri takdim edildiği sıraya göre okumak, ortaya konmuş olan düşünceleri her yönüyle kavrayabilmek adına büyük önem taşımaktadır.

Batı felsefesi yazınıyla sınırlı olan bu çalışmada, her ne kadar ana kaynakları açıklama amacıyla yazılan yardımcı kaynaklara metnin analitik derinliğini arttırmak ve sentetik bütünlüğünü temin etmek için yeri geldikçe başvurulmuş olsa da ekseriyetle ana kaynaklar, yani filozofların bizzat kendi yapıtları üzerine yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte ifadelere netlik kazandırıp düşüncelerin rahatça anlaşılmasını sağlamak maksadıyla, bazı

Türkçe ıstılahların yabancı dildeki karşılıkları, metinde ilk geçtiği yerde, parantez içerisinde, eğik yazıyla belirtilmiştir. Ayrıca sözcük göstergesiyle ilgili olan anlam (*Bedeutung, meaning*) ile cümle göstergesiyle ilgili olan mana (*Sinn, sense*) ıstılahları arasındaki ayrım, Batı felsefesi tarihinde ilk kez 19. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkmış olmasına rağmen, bir yandan ele almış olduğumuz konulara açıklık getirebilmek, bir yandan düşüncelerimizi daha belirgin şekilde anlatabilmek, bir yandan da ifadelemimizi terminolojik açıdan daha teknik kılabilmek amacıyla, çalışmamızın en başından itibaren kullanılmıştır.